

Како је најављено половином децембра прошле године, крајем јануара ове године требало би да буде познато више детаља бриселске платформе о БиХ коју висока представница ЕУ за спољне послове Кетрин Ештон припрема последњих месеци. Реч је о документу који у форми „предлога за размишљање“ већ месецима кружи у европским престоницама, који би, када буде усаглашен, пре свега у троуглу Брисел-Берлин-Париз-Лондон, требало да послужи као основа за оперативно деловање Мирославу Лајчаку, словачком дипломати задуженом за Балкан у новоуспостављеној дипломатској служби ЕУ.

„Двоструки колосек“ ЕУ за БиХ ?

Извесно је да ће пред Лајчака бити постављен задатак да БиХ некако „приволи“ да добије статус кандидата за чланство у ЕУ ако не догодине, а оно најдаље до 2014. године. Претпоставља се, у ствари, да је Лајчак добар познавалац политичких кретања у БиХ, тим пре што је био високи представник у тој земљи и што је имао занимљива политичка искуства са српских, хрватским и бошњачким политичарима.

Извесно је да ће пред Лајчака бити постављен задатак да БиХ некако „приволи“ да добије статус кандидата за чланство у ЕУ ако не догодине, а оно најдаље до 2014. године.

Лајчак, међутим, није баш омиљен међу Србима и Бошњацима, додуше из дијаметрално супротних разлога. Након што је својевремено наметнуо одлуке које су дубоко задрале у уставне механизме БиХ, политички је „заратио“ са Србима који су га оптужили да на мала врата ствара претпоставке за укидање ентитетског гласања. Српски политичари запретили су тада бојкотом заједничких институција БиХ, показали неколико пута и како би то „функционисало“ у политичкој пракси, да би се та велика криза завршила компромисом, при чему је Лајчак, практично, одустао од кључног потеза да „омогући“ рад институција БиХ и у случајевима када Срби не пристају на смањење могућности заштите виталних националних интереса.

Бошњаци, са своје стране, Лајчаку никада нису опростили тај компромис са Србима, с тим да су некако превидели да је одлучујућу политичку подршку Бањалуци у целој тој ствари пружила Москва, бранећи принцип непроменљивости уставних одредби без сагласности сва три народа у БиХ. А како се таква позиција Москве до данас није променила, него се још и учврстила, тако ни сада у Сарајеву нема превише уздања ни у Лајчакове, ни у креативне способности осталих дипломата у Бриселу у правцу испуњавања сарајевских жеља на „европском путу“ БиХ. Зато је бошњачким политичарима и даље веома важно да што дуже у БиХ сачувају ОХР, иако и сами тврде да тај „мртви коњ“ - како га је својевремено управо Лајчак назвао - више не може олако да послужи за кажњавање српских колега, јер се томе опет супротстављају у Москви.

Уз подршку Вашингтона, Бошњаци се, ипак, залажу за задржавање ОХР-а на неодређено време под изговором да ће само тако осигурати приближавање БиХ Европској унији, иако је тај изговор, заправо, све мање убедљив за већину најутицајних чланица ЕУ. Наиме, у извештају ЕК о БиХ у 2010. години напомиње се, први пут, да ОХР више смета него што доприноси напретку БиХ ка ЕУ, па се увелико почело озбиљно размишљати о политици „двоструког колосека“, што практично значи да би испуњавање услова за затварање ОХР-а могло бити одвојено од услова за подношење кандидатуре за чланство БиХ у ЕУ. То би, како се мисли, било постигнуто увођењем „еластичних“ формулација у документ Ештон-Лајчаковог министарства/директората, које би омогућиле да на минимум буду сведене блокаде „европског пута“ БиХ од стране оних земаља које инсистирају најпре на затварању ОХР-а. А то би, је ли, могли бити сви они који подржавају став Вашингтона да ОХР може бити затворен пошто се испуне сви задати услови.

Бошњаци, са своје стране, Лајчаку никада нису опростили тај компромис са Србима, с тим да су некако превидели да је одлучујућу политичку подршку Бањалуци у целој тој ствари пружила Москва, бранећи принцип непроменљивости уставних одредби без сагласности сва три народа у БиХ.

(Не)подељена имовина у БиХ – услов за НАТО, а не за ЕУ

Но, последњи најважнији услови за затварање ОХР-а не тичу се испуњавање услова за брже кретање БиХ ка ЕУ, већ, заправо, представљају услове за напредовање ка НАТО алијанси. Реч је о подели тзв. државне и војне имовине, односно - када је реч о о овој другој – о 69 касарни са околним земљиштем. „Једној припада 83 квадратна километра земље. Тако да није свеједно хоће ли то добити РС или Министарство одбране БиХ. У

Пише: Слободан Дурмановић
недеља, 09 јануар 2011 10:36

власништву државе БиХ засад је само седам јединица, пре свега зграда Владе у Сарајеву. Без договора по овим питањима нема напретка ни на путу ка НАТО”, недавно је поручио актуелни високи представник у БиХ Валентин Инцко. При томе је напоменуо и да се подела тзв. државне имовине треба извршити на основу пописа који је урадио ОХР, у којем је наведено неких 1000 јединица, од којих је огромна већина на простору РС, док је оно што су ОХР-ови пописивачи “убележили” у Федерацији БиХ мање, рецимо, од онога што су “уписали” само на подручју општине Фоча у РС!?

Та “преписка” је добро позната српским политичарима, па онда и не чуди што су донели свој закон о имовини, који је недавно добио “зелено светло” и на Уставном суду РС. Но, тај закон сада покушава да заустави Сулејман Тихић жалбом Уставном суду БиХ, у чему му помоћ пружа управо ОХР, доносећи налог за обустављање примене закона, дан уочи 6. јануара, када је закон требало да ступи на снагу. ОХР се за ту прилику послужио готово заборављеним “бонским овлашћењима”, претећи чак и сменом званичника РС који буду покушали да закон примене, док је Русија једина стала у заштиту Бањалуке. Додик је, истина, поручио да ОХР-ов налог не обавезује власти у Бањалуци, али је извесно да власти РС засад немају ни потребе да имовину на територији РС “прекњижавају”, јер су уверене да РС остаје власник имовине на својој територији, де иуре и де факто.

Тактички, ОХР се у овом “проблему” поставио као арбитар који на неодређено време продужава политичку утакмицу у корист бошњачког тима из Сарајева у тренутку када српски тим из Бањалуке “води” и боље игра по важећим правилима. У Сарајеву се, наиме, уздају да ће судије Уставног суда БиХ у ОХР-овом “зауставном времену” донети одлуку да утакмицу региструју за “зеленим столом” у корист Тихића и екипе. И то је оно чега се, заиста, прибојавају у Бањалуци, имајући у виду да су више пута одлуке Уставног суда БиХ донете прегласавањем на штету РС. Ипак, у случају закона о имовини српски правници тврде да би обарање тог закона од стране Уставног суда БиХ представљало правну лакрдију, имајући у виду да закон није оборио Уставни суд РС, а да није могуће оспорити да је Устав РС усклађен са Уставом БиХ. “РС уређује и обезбеђује уставност и законитост у својинским и облигационим односима на територију РС. Идентично решење је и у уставноправном систему ФБиХ” - тако објашњава председник Адвокатске коморе Јован Чизмовић.

Но, како питање имовине за ОХР још остаје нерешено, изгледа да ће ова чудовишна институција остати у БиХ све док је “лекари” из Вашингтона буду одржавали на апаратима, све уверавајући сарајевску родбину да је само питање тренутка када ће обамрла креатура оживети.

Последњи најважнији услови за затварање ОХР-а не тичу се испуњавање услова за брже кретање БиХ ка ЕУ, већ, заправо, представљају услове за напредовање ка НАТО алијанси.

У међувремену, стварни живот у БиХ ће и поред ових “нерешних” питања тећи као и до сада: имовином ће располагати сви који и до сада њоме располажу у РС и ФБиХ. А и НАТО неће бити незадовољан, јер увелико користи непокретну војну имовину и у РС и у ФБиХ која му је потребна, а да много и не пита, а ни српски политичари се томе не супротстављају све док знају да је тапија у њиховом џепу. Другим речима, Срби не мисле да “ратују” са НАТО алијансом око војних локација које користе Оружане снаге БиХ(заједничка војска), али за сада не пристају да “преписују” у наследство Сарајеву ништа од онога што у Уставу БиХ није оспорено ентитетима, па ни ту војну имовину, макар их коштала и придруженог чланства БиХ у НАТО алијанси. Напокон, српски политичари су се обавезали да ће препустити својим бирачима да на референдуму сами одлуче о приступању том војном савезу. Као што су се, такође, обавезали да грађани на референдуму одлуче о евентуалним уставним променама.

Бањалука и Сарајево: двојак приступ евроинтеграцијама БиХ

Наиме, питања војне и цивилне имовине само су нека од кључних питања на којима ће се тестирати расположење грађана Републике Српске према евроинтеграцијама БиХ у наредном периоду.

Кључно питање тиче се, дакако, сарајевских захтева за преношење надлежности са ентитета на институције БиХ, опет зарад тобожњег убрзања “европског пута”. У овој сложеној причи, захтев ЕУ за доношење Закона о државној помоћи у БиХ представља школски пример на којем бива огољен различит приступ Сарајева и Бањалуке евроинтеграцијама БиХ. Док из Сарајева тумаче да тај захтев значи успостављање

централне агенције на нивоу БиХ, из Бањалуке одговарају да би то било противуствано, не пристајући да преносе ентитетске надлежности. “РС сматра да се може задовољити и ЕУ и унутрашње уређење БиХ на начин да буду основана тела на нивоу ентитета, а да на нивоу државе имамо тело које би координисало ентитетске институције” - тако објашњава Радмила Михаић, члан Радне групе из РС за израду закона о систему државне помоћи.

Кључно питање тиче се, дакако, сарајевских захтева за преношење надлежности са ентитета на институције БиХ, опет зарад тобожњег убрзања “европског пута”.

Наравно, ни раније није било тешко закључити да српски политичари свој приступ евроинтеграцијама БиХ заснивају на постојећем уставном (кон)федералном аранжману у БиХ, водећи се, превасходно, чистом рачуницом да јасно буде дефинисано шта тачно припада РС у заједничким институцијама БиХ у процесу приступања заједничке државе БиХ Европској унији. Зато се оптужбе из Сарајева да РС „кочи“ евроинтеграције БиХ у Бањалуци и читају искључиво као жеља бошњачких политичара да – под плаштом убрзавања евроинтеграционих процеса – на силу централизују БиХ.

Из српске перспективе ситуација је готово сасвим обрнута: Бањалука не поставља никакве препреке у процесу приступања ЕУ, све док се „европска решења“ подударaju са постојећим уставним аранжманом у БиХ, а и до сада тражене уставне измене из Брисела за Бањалуку су сасвим прихватљиве у мери у којој не нарушавају територијално-политичку аутономију РС. То се, заправо, односи на примену пресуде Европског суда за људска права у случају „Сејдић, Финци“, којом би била укинута етничка дискриминација у процесу кандидовања за избор чланова Председништва БиХ. Већи захтеви за уставне промене од овога за српске званичнике могу значити једино (не)намерно успоравање БиХ на „европском путу“, тим пре јер се из Брисела већи захтеви у последње време нису ни могли чути. Што, наравно, не значи да их за неколико година можда неће бити, али у садашњој политичкој ситуацији окривити званичну Бањалуку да представља „сметњу“ у процесу евроинтеграција БиХ – за Србе тешко да може значити било шта друго до увреду здравог разума.

Може ли Република Српска опстати у процесу евроинтеграција БиХ?

Пише: Слободан Дурмановић
недеља, 09 јануар 2011 10:36

